

ЕКОНОМІКА

УДК 330.3:658.1

DOI <https://doi.org/10.32848/agrar.innov.2025.34.31>

СТАН ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ УКРАЇНИ

АНТОЩЕНКОВА В. В. – доктор економічних наук, професор
orcid.org/0000-0002-3963-6263
Державний біотехнологічний університет

Постановка проблеми. Стан інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності суб'єктів господарювання в Україні характеризується комплексом викликів та можливостей, що формуються під впливом глобальних економічних тенденцій, національних особливостей розвитку та військових дій. Інноваційна діяльність є ключовим драйвером економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності країни, особливо в умовах європейської інтеграції та післявоєнної відбудови. Однак, наявні дослідження вказують на суттєві обмеження у фінансуванні інновацій в Україні. На нинішньому етапі економічного розвитку України однією з ключових проблем є залучення інвестицій, адже саме вони виступають рушієм зростання та приросту національного продукту. Інвестиційні ресурси надходять не лише у формі фінансових капіталовкладень, а й як технічне обладнання, новітні технології, ноу-хау та патенти, що сприяють модернізації виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інноваційна активність багатьох, у тому числі досить великих, господарських структур, явно не відповідає завданням сьогодення, що проявляється у відсутності інноваційних стратегій, у недостатній кількості реалізованих інноваційних проєктів, у неосвоєнні в повному обсязі передбачених інвестицій в інновації, що не дозволяє розкрити повною мірою інноваційний потенціал суб'єктів господарювання. Прискорення інноваційного розвитку національної економіки слід вирішувати, зокрема, шляхом посилення ролі приватного капіталу інвестиційному забезпеченні інновацій. Проблеми інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності суб'єктів господарювання були досить докладно розкриті в працях дослідників Бірак Є., Буй Ю. Гобир І., Іоргачова М. І., Ковальова О. М., Михайлик О., Поліщук Н. В. та ін. Оскільки об'єктом інвестицій у сучасних умовах найчастіше виступають інновації, закономірна присутність інноваційної проблематики у монографіях різних авторів. Й. Шумпетер, як основоположник інноватики, вплинув на погляди Зянько В. В., Єпіфанової І. Ю., Ястремської О. М., Демченко Г. В., Писаренко Т. В. Кваши Т. К., Карлюк Г. В., Лях Л. В. та інших. Незважаючи на наявність значного наукового доробку, питання інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності суб'єктів господарювання України залишається відкритим: і надалі відсутні універсальні підходи до оцінювання інноваційної результативності, не сформовано єдиного алгоритму управління інноваціями

в умовах обмежених ресурсів, а практичне впровадження інновацій супроводжується високими ризиками.

Мета. Дослідити стан інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності суб'єктів господарювання України.

Результати досліджень. Інноваційний процес як форма розвитку суб'єктів господарювання – поширене явище в сучасній ринковій економіці. Підприємства і підприємці будь-якої галузі використовують впровадження інновацій як спосіб підвищення конкурентних переваг, зниження витратної складової діяльності та, як наслідок, підвищення рентабельності підприємства. Йозеф Шумпетер вважав інновації головним рушієм економічного розвитку, а не просто зростання, визначаючи їх як внутрішній процес зміни через «творче руйнування», де підприємці впроваджують нові комбінації (технології, продукти, ринки, сировину, організацію), що знищують старі системи, створюючи нові галузі та підвищуючи продуктивність, а не просто збільшуючи обсяги виробництва [1; 2; 3; 4].

Всесвітня організація інтелектуальної власності (WIPO), міжнародна організація під егідою ООН, що займається питаннями інтелектуальної власності щорічно публікує Глобальний інноваційний індекс (GII), який оцінює інноваційні можливості та результати різних країн [5]. Дослідження показують, що інноваційна активність підприємств в Україні протягом 2010–2025 років була невисокою, а її рівень розвитку за компонентами Глобального інноваційного індексу (GII) свідчить про значні прогалини. Хоча у довоєнний період Україна демонструвала кращі результати в GII, займаючи 50-те місце у 2017 році, останні роки характеризуються погіршенням ситуації. У 2022 році Україна посідала 57 позицію в рейтингу Глобального Інноваційного Індексу із 133 економік світу, а також посідала 34 місце серед 39 економік Європи [6, с. 78]. У 2023 році Україна покращила свій рейтинг та посіла 55 позицію із 132 економік світу, а також посіла 34 позицію серед 39 економік Європи. У 2024 році Україна погіршила свій рейтинг та посіла 60 позицію із 133 країн світу та 34 позицію серед 39 економік Європи. У 2025 році також відбулося погіршення, Україна посіла 66 позицію із 139 країн та 35 позицію серед 39 економік Європи. За складовими рейтингу GII 2025 Україна мала наступні оцінки: регуляторне середовище – 106 позиція (без змін); бізнес середовище – 89 позиція (–5 позицій); людський капітал та дослідження – 65 позиція (–11 позицій); освіта – 48 позиція

(–5 позицій); R&D – 72 позиція (–3 позиції); інформаційно-комунікаційні технології – 23 позиція (+33 позиції); знання та результати наукових досліджень – 47 позиція (–13 позицій) [7]. Серед чинників, що обмежують інноваційну діяльність українських підприємств, виділяють: недостатність фінансових ресурсів, особливо власних; відсутність інвестицій для впровадження інноваційних проектів; обмежений доступ до кредитів; висока вартість нововведень; економічні ризики та політична нестабільність. В табл. 1 подано частки витрат на наукові дослідження і розробки у валовому внутрішньому продукті за секторами діяльності за 2021–2024 роки.

Частка витрат на наукові дослідження і розробки у ВВП в Україні залишається надзвичайно низькою, коливаючись від 0,32 % у 2023 році до 0,38 % у 2021 році. Частка витрат на наукові дослідження і розробки за рахунок коштів державного бюджету у ВВП коливається в межах 0,12 % у 2023 році до 0,21 % у 2022 році. Основними джерелами фінансування є державний сектор (близько 65–66 %), тоді як підприємницький сектор фінансує значно менше. Дані від Держстату показують, що близько 68,9 % усіх витрат на НДР припадає на оплату праці, а фінансування з держбюджету складає понад 61 % від загального обсягу.

Потужним важелем інноваційного механізму розвитку суб'єктів господарювання є позиціонування і підтримка з боку держави, в тому числі за допомогою існуючої нормативно-правової бази, що стимулює інноваційний розвиток економіки, основною метою якого є збільшення ВВП шляхом залучення додаткових інвестицій, підвищення конкурентоспроможності та ефективності виробничого сектора [9]. Основні категорії витрат на інновації охарактеризовано в табл. 2.

Інноваційна діяльність є ключовим фактором для розвитку промислових підприємств, оскільки вона сприяє підвищенню конкурентоспроможності, оптимізації процесів і впровадженню нових технологій. Витрати на інновації можуть охоплювати різні аспекти та категорії і є критично важливими для розвитку промислових підприємств. Ефективне управління цими витратами дозволяє не лише підтримувати конкурентоспроможність, але й забезпечувати стійке зростання і розвиток у швидко змінюваному ринковому середовищі [10; 11, с. 98]. Дослідження та розробки (research and development) – це діяльність, спрямована на отримання нових знань та їх застосування для створення нових або удосконалення існуючих продуктів, процесів та технологій. Включає як наукові дослідження, так і дослідно-конструкторські роботи. R&D є важливим фактором конкурентоспроможності компаній та економічного зростання. Дослідження та розробки спрямовані на вивчення нових технологій, матеріалів, процесів тощо, дозволяє компаніям залишатися попереду конкурентів. R&D допомагає створювати нові продукти, сервіси та рішення, що відповідають потребам ринку та підвищують цінність для споживачів. R&D також спрямовано на оптимізацію існуючих продуктів та процесів, підвищення їх ефективності та зниження витрат. Дослідження та розробки (research and development) дозволяє компаніям виявляти та знижувати ризики, пов'язані з впровадженням нових технологій та продуктів, ще на ранніх етапах розробки.

Придбання нових технологій може суттєво підвищити ефективність та конкурентоспроможність підприємств. Нові технології можуть автоматизувати рутинні завдання, зменшуючи час виконання і підвищуючи

Таблиця 1

Частка витрат на наукові дослідження і розробки у валовому внутрішньому продукті за секторами діяльності за 2021–2024 роки, %

Роки	Частка витрат на наукові дослідження і розробки у ВВП	У тому числі за секторами діяльності			Частка витрат на наукові дослідження і розробки за рахунок коштів державного бюджету у ВВП
		підприємницький	державний	вищої освіти	
2021	0,38	0,21	0,14	0,03	0,16
2022	0,33	0,18	0,12	0,03	0,21
2023	0,32	0,19	0,11	0,02	0,12
2024	0,37	0,22	0,12	0,03	0,14

Джерело: розраховано автором на основі [8]

Таблиця 2

Основні категорії витрат на інновації

Категорії витрат	Характеристика
Дослідження і розробки	Витрати на наукові дослідження, експериментальні розробки, тестування нових продуктів та технологій
Придбання нових технологій	Інвестиції у ліцензування, купівлю патентів та технологічних рішень від інших компаній
Обладнання та матеріали	Закупівля нового обладнання, яке необхідне для виробництва інноваційної продукції, а також витрати на нові матеріали
Навчання та підвищення кваліфікації персоналу	Витрати на тренінги, семінари та курси для співробітників, щоб вони могли ефективно працювати з новими технологіями
Маркетинг та просування	Інвестиції в маркетингові кампанії для просування нових продуктів, проведення досліджень ринку
Зовнішні послуги	Витрати на консультаційні послуги, співпрацю з науковими установами або університетами

загальну продуктивність. Використання сучасного обладнання дозволяє ефективніше використовувати ресурси, знижуючи витрати [12]. Нові технології забезпечують більшу точність у виробничих процесах, що призводить до покращення якості кінцевої продукції. Впровадження сучасних методів контролю якості допомагає знизити кількість дефектів. Інвестиції в нові технології можуть призвести до зниження витрат на виробництво, матеріали та робочу силу. Сучасні технології часто є більш енергоефективними, що також знижує експлуатаційні витрати. Впровадження нових технологій дозволяє підприємству залишатися на крок попереду конкурентів. Здатність розробляти нові продукти чи послуги на основі сучасних технологій підвищує привабливість для споживачів. Нові технології дозволяють підприємствам швидко адаптуватися до змін у ринкових умовах або споживчих вимогах. Інноваційні рішення часто легше масштабуються, що дозволяє підприємству швидше реагувати на зростання попиту [13].

Нові технології можуть покращити обслуговування клієнтів, зокрема через швидшу доставку, точніше виконання замовлень та персоналізацію продуктів. Споживачі часто цінують інновації, що можуть підвищити їхній досвід взаємодії з брендом. Придбання нових технологій є інвестицією у майбутнє підприємства. Вони відкривають нові можливості для розвитку, підвищення ефективності та зміцнення позицій на ринку, що в свою чергу веде до сталого зростання та успіху.

В табл. 3 проаналізовано витрати на інновації промислових підприємств за джерелами фінансування.

В таблиці 3 дані за 2000–2014 роки наведені по юридичних особах та їх відокремлених підрозділах, які здійснювали промислову діяльність. Дані за 2015–2024 роки наведені по юридичних особах, які

здійснювали промислову діяльність, із середньою кількістю працівників 50 осіб і більше. Також дані за 2014–2021 роки наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях; дані за 2022–2024 роки наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії. Аналіз фінансування інноваційної діяльності українських підприємств показує, що основним джерелом є власні кошти компаній (71,8 %). Це свідчить про недостатній розвиток інших механізмів фінансування, таких як державна підтримка, венчурний капітал та іноземні інвестиції. Порівняно з 2022 роком витрати на інновації у 2024 році зросли більше ніж в 2 рази і становили 15,1 млрд.грн. Загалом, інвестиційний клімат в Україні є несприятливим для інвесторів, що значною мірою пов'язано з військовими діями.

Державна інвестиційна політика є важливим механізмом, що забезпечує сталий економічний розвиток держави. Вона являє собою узгоджену систему заходів, орієнтованих на активізацію інвестиційної діяльності. Її ефективно впровадження вимагає комплексного підходу, який поєднує економічні, правові, фінансові й організаційні інструменти. Головна мета – не лише залучення інвестицій, а й підвищення їх ефективності для досягнення довготривалої стабільності та зростання добробуту суспільства. Важливо оптимізувати витрати на інновації, щоб забезпечити максимальне повернення інвестицій. Надзвичайно важливо проводити регулярний моніторинг ринкових тенденцій, що дозволить підприємствам адаптувати свої інвестиції для досягнення кращих результатів. Стратегічне планування

Таблиця 3

Витрати на інновації промислових підприємств за джерелами фінансування

	Витрати на інновації, млн. грн	У тому числі за рахунок							
		власних коштів підприємств		коштів державного бюджету		коштів інвесторів-нерезидентів		коштів інших джерел	
		млн. грн	у % до загального обсягу витрат	млн. грн	у % до загального обсягу витрат	млн. грн	у % до загального обсягу витрат	млн. грн	у % до загального обсягу витрат
2000	1757,1	1399,3	79,6	7,7	0,4	133,1	7,6	217,0	12,3
2005	5751,6	5045,4	87,7	28,1	0,5	157,9	2,7	520,2	9,0
2010	8045,5	4775,2	59,4	87,0	1,1	2411,4	30,0	771,9	9,6
2015	13 813,7	13 427,0	97,2	55,1	0,4	58,6	0,4	272,9	2,0
2016	23 229,5	22 036,0	94,9	179,0	0,8	23,4	0,1	991,1	4,3
2017	9117,5	7704,1	84,5	227,3	2,5	107,8	1,2	1078,4	11,8
2018	12 180,1	10 742,0	88,2	639,1	5,2	106,9	0,9	692,1	5,7
2019	14 220,9	12 474,9	87,7	556,5	3,9	42,5	0,3	1147,0	8,1
2020	14 406,9	12 297,9	85,4	279,5	1,9	125,3	0,9	1704,2	11,8
2021	10 171,7	8114,7	79,8	к/с	к/с	к/с	к/с	к/с	к/с
2022	7640,5	6028,1	78,9	258,0	3,4	31,7	0,4	1322,6	17,3
2023	6989,2	5713,3	81,7	к/с	к/с	к/с	к/с	к/с	к/с
2024	15 101,6	10 840,6	71,8	1388,0	9,2	1580,0	10,4	1292,9	8,6

Примітки. Символ (к) – дані не оприлюднюються з метою виконання вимог Закону України «Про офіційну статистику» щодо забезпечення гарантій органів державної статистики щодо статистичної конфіденційності.

Джерело: розраховано автором на основі [8]

Таблиця 4

Обсяг реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг) підприємств у 2020, 2022, 2024 роках

	2020	2022	2024
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств (інноваційно активних та неінноваційних), млн.грн	5 292 853,7	6 616 154,6	9 352 746,1
Обсяг реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг) підприємств			
усього, млн.грн	59 510,8	47 588,5	191 732,8
% до загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств	1,1	0,7	2,1
% до загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) інноваційно активних підприємств	4,0	3,8	21,9
У тому числі за ступенем новизни продукції, млн.грн			
нова для ринку	10 770,3	10 466,9	67 747,0
нова лише для підприємства	48 740,5	37 121,6	123 985,8

Примітки. Дані за 2020 рік наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях; дані за 2022, 2024 роки наведено без урахування тимчасово окупованих російською федерацією територій та частини територій, на яких ведуться (велися) бойові дії. Дані наведені по юридичних особах із кількістю зайнятих працівників 10 осіб і більше.

в управлінні витратами на інновації полягає в розробці чіткої стратегії інноваційної діяльності, що допомагає зосередити ресурси на найбільш перспективних проєктах. Обсяг реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг) підприємств у 2020, 2022, 2024 роках подано в табл. 4. У 2024 році відбулося пожвавлення інноваційної діяльності (кількість інноваційно активних підприємств зросла на 74 % порівняно з попередніми роками кризи), переважно за рахунок оборонних технологій та державної підтримки цього сектору. Більшість інноваційної продукції (близько 78–80 %) є новою лише для конкретного підприємства, тоді як продукція, нова для всього ринку, становить меншу частку.

За оперативними даними та оцінками, обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств (інноваційно активних та неінноваційних) у 2024 році становив 9,4 трлн.грн. При цьому обсяг реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг) підприємств становив у 2024 році 191,7 млрд.грн, частка інноваційної продукції в Україні становила близько 2,1 % від загального обсягу реалізації (21,9 % до загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) інноваційно активних підприємств). До основних викликів та проблем інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності варто віднести нестачу внутрішніх ресурсів, зовнішні фактори (війна значно впливає на інвестиційну привабливість та безпеку інвестицій, хоча інтерес до відновлення є), інфляційні ризики та обмежений доступ до кредитів ускладнюють фінансування довгострокових інноваційних проєктів та недостатню координацію дій між державою, наукою та бізнесом.

Висновки. Стан інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в Україні є складним, характеризується недостатнім фінансуванням, залежністю від зовнішніх факторів та війни, але є потенціал для розвитку завдяки держпідтримці, міжнародним програмам та активності малого бізнесу, що вимагає комплексного підходу, покращення інвестиційного клімату та стимулювання інновацій через різні джерела, відзначаючи зростання інтересу до інновацій попри виклики.

Усі інновації вимагають інвестиційного забезпечення, навіть за відсутності інвестиційного фінансування за рахунок приватного, державного чи змішаного капіталу неминуче використання відповідного інтелектуального капіталу. Інвестиційно не забезпечені інновації – це лише наукова конструкція. Варто зауважити, що у складі інвестиційно забезпечених інновацій можуть бути виділені інновації, інвестиційно забезпечені фінансовим капіталом та інновації, інвестиційно забезпечені інтелектуальним капіталом. Дослідження та розробки (research and development) є ключовим фактором, який забезпечує компаніям конкурентну перевагу на ринку, сприяє технологічному прогресу та економічному зростанню, створюючи нові робочі місця та підвищуючи продуктивність. R&D є важливою інвестицією в майбутнє, що дозволяє компаніям та країнам зберігати конкурентоспроможність та забезпечувати економічне зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Шумпетер Йозеф А. Теорія економічного розвитку: Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / Пер. з англ. В. Старка. К. : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011. 242 с.
2. Зянько В. В. Інноваційна діяльність підприємств та її фінансове забезпечення в умовах трансформаційних змін економіки України : монографія / В. В. Зянько, І. Ю. Єпіфанова, В. В. Зянько. Вінниця : ВНТУ, 2015. 172 с.
3. Ястремська О. М., Демченко Г. В. Активізація інноваційної діяльності підприємств : монографія. Харків : ФОРМ ЛІБуркіна Л. М., 2018. 232 с.
4. Інноваційна діяльність та її вплив на економічний розвиток в Україні: Монографія / Т. В. Писаренко, Т. К. Кваша, Г. В. Карлюк, Л. В. Лях. Київ : УкрІНТЕІ, 2015. 124 с.
5. Інформаційні матеріали щодо стану інноваційної діяльності. Міністерство економіки, довілля та сільського господарства України. URL: <https://me.gov.ua/documents/detail>
6. Батюк Л. А., Антощенкова В. В. Інноваційно-технологічні чинники глобального економічного

- розвитку. *Інтелект XXI*: науковий економічний журнал. Київ, 2019. №1. С. 76–80.
7. Крилов Д. В. Аналіз рейтингового оцінювання розвитку інноваційної діяльності в Україні. *Ефективна економіка*. 2022. № 5. URL: <http://www.economy.nayka>
 8. Інноваційна діяльність промислових підприємств. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
 9. Гобир І., Буй Ю. Стан та шляхи активізації інвестиційно-інноваційної діяльності у Івано-Франківській області. *Економіка та суспільство*. 2022. № 37. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-18>
 10. Іорґачова М. І., Ковальова О. М. Інноваційні інвестиції як важлива складова інвестиційної політики сучасної компанії. *Ефективна економіка*. 2024. № 9. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.9.41>
 11. Котенок М. Прибутки й інвестиції українських підприємств в контексті політики сталого розвитку. *Сталій розвиток економіки*. 2025. № 1 (52). С. 93–101.
 12. Поліщук Н., Заклевська В. Взаємозв'язок прибутку та інвестицій як основа адаптації підприємства до економічних трансформацій. *Економіка та суспільство*. 2025. № 79. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-43>
 13. Михайлик О., Бірак Є. Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. № 58. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-86>

REFERENCES:

1. Shumpeter, Yozef A. (2011). *Teoriia ekonomichnoho rozvytku: Doslidzhennia prybutkiv, kapitalu, kredytu, vidotka ta ekonomichnoho tsykladu* [Theory of Economic Development: The Study of Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle]. K. : Vydavnychi dim "Kyievo-Mohylianska akademiia", 242 [in Ukrainian].
2. Zianko, V. V., Yepifanova, I. Yu., & Zianko, V. V. (2015). Innovatsiina diialnist pidpriemstv ta yii finansove zabezpechennia v umovakh transformatsiinykh zmin ekonomiky Ukrainy [Innovative activity of enterprises and its financial support in the conditions of transformational changes in the economy of Ukraine]. *Vinnytsia : VNTU*, 172 [in Ukrainian]
3. Iastremska, O. M., & Demchenko, H. V. (2018). Aktyvizatsiia innovatsiinoi diialnosti pidpriemstv [Activation of innovative activities of enterprises]. *Kharkiv : FOP Liburkina L. M.*, 232 [in Ukrainian].
4. Pysarenko, T. V., Kvasha, T. K., Karliuk, H. V., & Liakh, L. V. (2015). Innovatsiina diialnist ta yii vplyv na ekonomichnyi rozvytok v Ukraini [Innovative activity and its impact on economic development in Ukraine]. *Kyiv : UkrINTEI*, 124 [in Ukrainian].
5. Informatsiini materialy shchodo stanu innovatsiinoi diialnosti. Ministerstvo ekonomiky, dovyillia ta silskoho hospodarstva Ukrainy [Information materials on the state of innovation activity]. *Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine*. <https://me.gov.ua/documents/detail>
6. Batiuk, L. A., & Antoshchenkova, V. V. (2019). Innovatsiino-tehnolohichni chynnyky hlobalnoho ekonomichnoho rozvytku [Innovative and technological factors of global economic development]. *Intelekt XXI: Naukovyi ekonomichnyi zhurnal*. *Kyiv*. No. 1, 76–80 [in Ukrainian].
7. Krylov, D. V. (2022). Analiz reitynghovoho otsiniuvannia rozvytku innovatsiinoi diialnosti v Ukraini [Analysis of the rating assessment of the development of innovative activity in Ukraine]. *Efektivna ekonomika*, 5. URL: <http://www.economy.nayka> [in Ukrainian].
8. Innovatsiina diialnist promyslovykh pidpriemstv [Innovative activities of industrial enterprises]. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Hobyr, I., & Bui, Yu. (2022). Stan ta shliakhy aktyvizatsii investytsiino-innovatsiinoi diialnosti u Ivano-Frankivskii oblasti. [Status and ways to activate investment and innovation activities in Ivano-Frankivsk region]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 37. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-18> [in Ukrainian].
10. Iorhachova, M. I., & Kovalova, O. M. (2024). Innovatsiini investytsii yak vazhlyva skladova investytsiinoi polityky suchasnoi kompanii [Innovative investments as an important component of a modern company's investment policy]. *Efektivna ekonomika*, 9. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.9.41> [in Ukrainian].
11. Kotenok, M. (2025). Prybutky y investytsii ukrainskykh pidpriemstv v konteksti polityky staloho rozvytku [Profits and investments of ukrainian enterprises in the context of sustainable development policy]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, 1 (52), 93–101 [in Ukrainian].
12. Polishchuk, N., & Zaklevska, V. (2025). Vzaiemozviazok prybutku ta investytsii yak osnova adaptatsii pidpriemstva do ekonomichnykh transformatsii. [The relationship between profit and investment as the basis for an enterprise's adaptation to economic transformations]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 79. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-43> [in Ukrainian]
13. Mykhailik, O., & Birak, Ye. (2023). Investytsiino-innovatsiina diialnist pidpriemstv v umovakh voiennoho stanu. *Ekonomika ta suspilstvo*, 58. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-86> [in Ukrainian].

Антощенкова В. В. Стан інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності суб'єктів господарювання України

Метою проведених досліджень було дослідити стан інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності суб'єктів господарювання України. **Методи.** Методологічною основою дослідження послужили праці вітчизняних науковців, офіційна статистична інформація, присвячені питанням інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності. При розробці та вирішенні поставлених завдань використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів: порівняльний та економіко-статистичні методи – для оцінки витрат на інновації промислових підприємств за джерелами фінансування; експертне оцінювання та узагальнення – для формування пропозицій. **Результати.** Частка витрат на наукові дослідження і розробки у ВВП в Україні залишається надзвичайно низькою, коливаючись від 0,32 % у 2023 році до 0,38 % у 2021 році. Частка витрат на наукові дослідження і розробки за рахунок коштів державного бюджету у ВВП коливається в межах 0,12 % у 2023 році до 0,21 % у 2022 році. За оперативними даними та оцінками, обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств (інноваційно активних та неінноваційних) у 2024 році становив 9,4 трлн.грн.

При цьому обсяг реалізованої інноваційної продукції (товарів, послуг) підприємств становив у 2024 році 191,7 млрд.грн, частка інноваційної продукції в Україні становила близько 2,1 % від загального обсягу реалізації (21,9 % до загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) інноваційно активних підприємств). Аналіз фінансування інноваційної діяльності українських підприємств показує, що основним джерелом є власні кошти компаній (71,8 %). Це свідчить про недостатній розвиток інших механізмів фінансування, таких як державна підтримка, венчурний капітал та іноземні інвестиції. Порівняно з 2022 роком витрати на інновації у 2024 році зросли більше ніж в 2 рази і становили 15,1 млрд.грн. Загалом, інвестиційний клімат в Україні є несприятливим для інвесторів, що значною мірою пов'язано з військовими діями. До основних викликів та проблем інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності варто віднести нестачу внутрішніх ресурсів, зовнішні фактори (війна значно впливає на інвестиційну привабливість та безпеку інвестицій, хоча інтерес до відновлення є), інфляційні ризики та обмежений доступ до кредитів ускладнюють фінансування довгострокових інноваційних проєктів та недостатню координацію дій між державою, наукою та бізнесом. **Висновки.** Стан інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в Україні є складним, характеризується недостатнім фінансуванням, залежністю від зовнішніх факторів та війни, але є потенціал для розвитку завдяки держпідтримці, міжнародним програмам та активності малого бізнесу, що вимагає комплексного підходу, покращення інвестиційного клімату та стимулювання інновацій через різні джерела, відзначаючи зростання інтересу до інновацій попри виклики. Інвестиційно не забезпечені інновації – це лише наукова конструкція. Варто зауважити, що у складі інвестиційно забезпечених інновацій можуть бути виділені інновації, інвестиційно забезпечені фінансовим капіталом та інновації, інвестиційно забезпечені інтелектуальним капіталом. Дослідження та розробки є ключовим фактором, який забезпечує конкурентну перевагу на ринку, сприяє технологічному прогресу та економічному зростанню, створюючи нові робочі місця та підвищуючи продуктивність.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційне забезпечення, інновації, інноваційна діяльність, суб'єкт господарювання.

Antoshchenkova V. V. State of investment provision of innovative activities of economic entities in Ukraine

The **purpose** of the research was to investigate the state of investment support for the innovative activities of Ukrainian business entities. **Methods.** The methodological basis of the study was the works of domestic scientists, official statistical information, devoted to the issues of investment support for innovative activity. In developing and

solving the tasks, a complex of general scientific and special methods was used: comparative and economic and statistical methods – to assess the costs of innovation of industrial enterprises by sources of financing; expert assessment and generalization – to form proposals. **The results.** The share of research and development expenditures in GDP in Ukraine remains extremely low, ranging from 0.32 % in 2023 to 0.38 % in 2021. The share of research and development expenditures from the state budget in GDP ranges from 0.12 % in 2023 to 0.21 % in 2022. According to operational data and estimates, the volume of products (goods, services) sold by enterprises (innovatively active and non-innovative) in 2024 amounted to 9.4 trillion UAH. At the same time, the volume of innovative products (goods, services) sold by enterprises amounted to 191.7 billion UAH in 2024, the share of innovative products in Ukraine amounted to about 2.1 % of the total volume of sales (21.9 % to the total volume of products (goods, services) sold by innovatively active enterprises). Analysis of financing of innovation activities of Ukrainian enterprises shows that the main source is the companies' own funds (71.8 %). This indicates the insufficient development of other financing mechanisms, such as state support, venture capital and foreign investments. Compared to 2022, innovation spending in 2024 increased by more than 2 times and amounted to 15.1 billion UAH. In general, the investment climate in Ukraine is unfavorable for investors, which is largely due to military operations. The main challenges and problems of investment support for innovation activities include the lack of internal resources, external factors (the war significantly affects the investment attractiveness and security of investments, although there is interest in restoration), inflation risks and limited access to loans complicate the financing of long-term innovation projects and insufficient coordination of actions between the state, science and business. **Conclusions.** The state of investment support for innovation activity in Ukraine is complex, characterized by insufficient funding, dependence on external factors and war, but there is potential for development due to state support, international programs and small business activity, which requires a comprehensive approach, improving the investment climate and stimulating innovation through various sources, noting the growth of interest in innovation despite the challenges. Innovations not secured by investment are only a scientific construct. It is worth noting that among investment-secured innovations, innovations secured by investment in financial capital and innovations secured by investment in intellectual capital can be distinguished. In general, research and development is a key factor that provides companies with a competitive advantage in the market, promotes technological progress and economic growth, creating new jobs and increasing productivity.

Key words: investments, investment support, innovations, innovative activity, business entity.

Дата першого надходження рукопису до видання: 10.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 19.12.2025

Дата публікації: 31.12.2025